

OBSAH

Předmluva / 9

Předmluva ke třetímu vydání / 17

ČÁST PRVNÍ

OD VÍDEŇSKÝCH LET K PŘÍBĚHU UMĚNÍ / 19

ČÁST DRUHÁ

HORIZONT OČEKÁVÁNÍ / 43

Vidět a „vidět“ aneb Pacient Olivera Sackse

Role znalostí při četbě vizuálního zobrazení / 45

Amesovy židle, na které se neposadíte

Iluze v přírodě a v umění / 54

Elektrická kamna, krb s umělým světlem

Karl R. Popper a síla perceptuálních zvyků / 65

ČÁST TŘETÍ

UMĚNÍ A VIDITELNÝ SVĚT / 75

Co líbí se mi? Co umím namalovat!

Příroda a limity uměleckých prostředků / 79

Lev, který se podobá růži jako vejce vejci

Pravda a stereotyp v umění / 87

Da Vinciho drolící se zdi a Cozensovo kaňkání

Náhoda a improvizace v umělecké tvorbě / 101

Manýrističtí svalovci, Duquesnoyovo putto a Rubensovy kypré ženy

Skutečnost a idealizace v dějinách umění / 113

ČÁST ČTVRTÁ
OD KONCEPTUÁLNÍHO
ZOBRAZENÍ K ILUZIONISMU / 141

Od Dubuffetových krav k dětské kresbě
Potřeba kódu a konceptuální obraz / 142

Obraz překonávající verše Homérovy
Narativní obraz a zrození iluzionismu / 163

Oživit biblický příběh v lidských dimenzích
Renesance a návrat „očitého svědka“ / 174

Skutečná příroda, vržená na plátno, jaká je
Malířství jako věda a mýtus „nevinného oka“ / 189

ČÁST PÁTÁ
KDYŽ JE DOVEDNOST PODEZŘELÁ
ANEB PRIMITIVISMUS V UMĚNÍ / 207

O kráse a čistotě bílých stěn chrámů
Ciceronova definice a počátky v antice / 212

Zobrazit přesně antické mravy a zvyklosti
Davidovi radikální žáci a zrození pojmu „primitivní“ / 216

„Už jsem viděl dost nader a zadků...“
Umělecká dovednost a erotické svádění / 222

Ušlechtilá prostota – tichá velikost
Řecký ideál a Winckelmannův fyziognomický klam / 229

Od apologie středověku k radikálnímu socialismu
Schlegel, Ruskin, nazarění, preraffaelité a Morris / 234

Polobůh sahající po hmotě, aby jí vdechl život
Goethe a obhajoba primitivního v umění / 251

Nápodoba versus dekorace

Pugin, Crane, Jones a gramatika ornamentu / 256

Krásné, ale zcela jiné umění

Hokusai a Hirošige, mistři selektivního vidění / 267

„Ty fetiše se nám líbily všem...“

Gauguin, Picasso, expresionisté a kmenové umění / 275

Kultura a protikultura

Prinzhorn, Dubuffet a hnutí CoBrA / 299

Negace negace

Primitivismus a jeho umělecké limity / 308

ZÁVĚR / 315

ČÁST ŠESTÁ: DODATEK

OPATRNÝ KRITIK MODERNISMU

GOMBRICHOVA TEORIE UMĚLECKÉHO VÝRAZU / 319

Ediční poznámka / 351

Poznámky / 352

Vybraná bibliografie E. H. Gombricha / 368

Další použitá literatura / 373

Seznam vyobrazení / 377

Jmenný rejstřík / 393